

Iskaja vsak četrtik
in velja s poštne
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Maročnina se pošilja
upravnštvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. slo-
venskega društva do-
lžajo list hren po-
sodne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Poznamo li Heli dobi
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h; dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 42.

V Mariboru, dne 16. oktobra 1902.

Tečaj XXXVI.

Kandidata Robič in Roškar.

Zadnje nedeljo se je v novootvorjeno gostilno Poličevo pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, katera se iskreno priporoča vsem Slovencem lenarškega okraja kot edino slovenska v trgu, sklicani politični shod izvršil častno za lenarško politično društvo. Udeležilo se ga je lepo število zavednih narodnih kmetov od Sv. Lenarta, Sv. Roperta, Sv. Jurija, Sv. Trojice in Sv. Benedikta.

Shod odpravi podpredsednik Muršič in prvi poroča poslanec Robič. Najprej poroča o delovanju drž. zbora, omenja postav, ki jih je sklenil, posebno zakona za odpravo mitnic in za podelitev brezobrestnih posojil v svrhu obnovitve goric. Poslanec je bil mnenja, naj bi se osebni dohodninski davek ne tirjal od kmeta, ampak v večji meri, kakor v resnici, od raznih milijonarjev. Pri celjskem vprašanju povdarja lepi uspeh slovenskih poslancev, ki so ga dosegli le po previdnem postopanju. Vprašanje ustanovitve slovenskega vseučilišča v Ljubljani ni sicer bilo ugodno rešeno, vendar je pridobilo veliko prijateljev in je zblizalo v 2 kluba ločene jugoslovanske poslance, ki sta se končno strnila v jednotni klub «Slovanski Centrum», ki bo imel sedaj veliko več vpliva.

Nato razlaga, kako je prišlo do tega, da so morali slovenski deželni poslanci izstopiti iz deželnega zbora. Govoril je v tem vprašanju posebno prepričevalno. Ali bodo novoizvoljeni poslanci vstopili, še ne more reči, a to pa mora povdarjati, da je sredstvo abstinence kaj izborna, zakaj še le po abstinenci slovenskih poslancev je vlada spoznala, da na Štajerskem biva pol milijona Slovencev. S svojo abstinenco smo kolikor toliko pomagali konservativnim nemškim poslancem ovreči pogubno volilno reformo, vsled katere žalostnega propada sedaj jako trpé nemški nacionalci. Zadnje zasedanje je tudi v pravi luči osvetlilo veliko lenobo nemškonacionalnih poslancev; da niso sodelovali nemški konservativci, bi niti 3 seje ne bile sklepene, zato pa se naj ti Nemci s «Štajercem» prej sami primejo za nos, kot da očitajo poslancu lenobo. Delal je toliko in veliko več kot oni, kakor priznavajo nasprotniki sami. Bližajočih deželnozborskih volitev se Slovenci nikakor ne bojimo. Treba le da smo vsepovsod složni na podlagi našega gesla: Vse za vero, dom, cesarja!

Dolgotrajno odobravanje je sledilo poročilu mnogozaslužnega poslanca Robiča. Izrekla se mu je iskrena zahvala in njegova kandidatura je bila vsprejeta soglasno z velikim navdušenjem.

G. Muršič je nato v ognjevitih besedah razlagal krivice, ki jih morajo trpeti Slovenci od deželnozborske večine. Ta je dovolila podporo za «südmarko», za «šulverein», za ustanovitev novih meščanskih šol za Nemce, 20.000 kron za nemško pevsko slavnost v Gradcu, a je brez razprave odklonila svoje-

časni predlog slov. dež. poslancev za slovensko meščansko šolo itd. Predloženo resolucijo za upravno delitev Štajerske je z viharim pritjevanjem odobril soglasno celi zbor. Sprejete so še bile resolucije za šestletno šolo, za ustanovitev slov. vseučilišča in nadsodišča v Ljubljani.

Ves zbor je bil posebno radoveden na tretjega govornika, kmeta Roškarija, ki je bil kar pri nastopu navdušeno pozdravljen. Govoril je kot kmet res izvrstno. Naštel je razne uzroke žalostnemu stanju kmetijskega stanu, kakor so: razstrgana velika posestva, dolgovi v zemljiški knjigi in privatni dolgovi, pomanjkanje delavcev in kmetijske izobrazbe. Zato je govornik navdušen pristaš 6letne šole, pa v tem smislu, da se dosedanje 7. šolsko leto, — 8. popolnega šolskega leta vsled 2kratnega oproščenja itak ni — od 13.—14. leta porabi izključno za kmetijsko izobrazbo kmetijskega ljudstva v kmetijskih in obrtnih nadaljevalnih šolah. Napredku kmetijskega stanu bo govornik posvetil vse moči; treba je le edinosti na vseh straneh in pravična kmetijska stvar mora zmagati.

Odobravanje ni hotelo ponehati, ko je govornik končal. Vsi so izjavljali: Da, ta je za nas, ta bo delal za nas, ki tudi iz lastne skušnje pozna naše reve in težave! Na poziv predsednika shoda se ni nihče oglasil, ki bi bil protiven kandidaturi kmeta Roškarija. In zopet je zabučil navdušen živijo Roškar! po dvorani.

Kot zadnji govornik je kaplan Gomilšek vnel navzoče volilce, da bi skrbeli, da se ugodno izvrše prvotne volitve v lenarškem okraju. Naglašal je posebno sledeče točke: 1. Pojdite vsi volit! 2. Volite dobro t. j. zanesljive volilne može! 3. Proč s praznimi izgovori: bodo že brez mene opravili, nimam časa, bojim se zamere! 4. Bodite odločni v verskem, narodnem in gospodarskem oziru! Jasne in prepričevalne besede so vsi navzoči poslušali splošnim zanimanjem, daj Bog, da se tudi vsi ravnaajo po njih.

Končno še izreče kaplan Muršič v iskrenih besedah zahvalo vsem za obilno udeležbo in sklene prelepi shod s trikratnim klicem: Živio presvitli cesar! čemur ves zbor stoji pritrdi.

Dr. Jurtela pred volilci.

V nedeljo, dne 5. okt., vršil se je pri Sv. Barbari v Halozah volilni shod deželnozborskega kandidata g. dr. Fr. Jurtela. Č. g. župnik Murkovič je kot predsednik razložil najprej zbranim pomen in važnost naloge deželnih poslancev. Naglašal je potem, da moramo za novi deželni zbor izvoliti take može, ki bodo delovali za blaginjo ljudstva, ki poznajo potrebe našega naroda in se hočejo držati gesla: Vse za vero, dom, cesarja. Nato je predstavil zbranim g. dr.

Jurtela kot kandidata za okraja Ptuj in Rogatec ter pozivljaj, da naj oddajo volilni može 4. nov. svoje glasove njemu.

Za gospodom predsednikom je nastopil g. dr. Jurtela. Govoril je približno takole:

Volilni zakon je za nič!

Sedanja doba je važna. Razpisane so volitve. Kmalu boste si izvolili volilne može, ki bodo 4. listopada volili poslanca v dež. zbor. Gre se za vaše koristi: zato je dolžan vsak udeležiti se teh volitev, nobenemu naj ne bode žal časa. Dolgo dobo 41 let že volimo deželne poslance. Marsikdo znabiti poroče: In vzlic temu se naše stanje ni še nič zboljšalo! To pa ni tako, ker se je že mnogo doseglo, a vse ne gre naenkrat. Saj tudi hrast ne pade na prvi mah. Vzrok temu, da se ne da doseči, kar ljudstvo želi, tiči v volilnem zakonu. Kakor se v občini stori le to, kar sklene večina občinskega odbora, prav tako je v deželnem zboru, kjer je 63 poslancev. Mi Slovenci imamo samo 8 poslancev, kateri tvorijo veliko manjšino. Če Slovenci še kaj tako važnega in koristnega predlagajo in Nemci niso za to, tedaj ne morejo s svojim predlogom prodreti. Neuspehov tedaj niso krivi slovenski poslanci, temveč večina, oziroma volilni red.

Nemci nočejo.

Ta pa se ne da premeniti, ker ga večina, to so Nemci, noče spredruščiti. Ako bi se premenil, tedaj bi mi Slovenci po pravici morali dobiti tretjino vseh mandatov, a tega Nemci niso dopustili dozdej in ne bodo tako kmalu v bodoče. Dokler pa se to ne zgodi, mogli bomo le s težavo kaj doseči. Če ne greste tedaj volit, naredite si le škodo; kajti lahko bi zmagali potem naši narodni nasprotniki ter spravili moža svoje stranke v deželni zbor. Seveda, Nemcem bi bilo to zelo ljubo. In če bi šlo to tako naprej, lahko izgubimo Slovenci končno vse mandate v dež. zboru. Tega pa ne moremo in ne smemo pripustiti. Kos zemlje, na katero nas je Bog posadil, moramo z vsemi silami braniti ter nikakor ne pripustiti, da bi nas kdaj naši nasprotniki pregnali z njega. Nasprotniki se bodo prikazali pri tej nastopni, kakor še pri vsaki drugi volitvi dozdej. Znano vam je, koliko se je imel bojevati z njimi bivši vaš župnik in svoječasn poslanec g. Raič. Tudi mi se jim hočemo postaviti v bran. Ako bi odjenjali, bi si le škodovali. Pa saj je naša sveta dolžnost, da branimo svoja prava, svoje koristi, svoje narodne svetinje.

„Štajero“ prihaja.

Prišli in pokazali se bodo pred volitvami nasprotniki, ki si bodo prizadevali, zvačiti vas v svoje mreže in pridobiti za svoje koristi. Takšen sovražnik pa že sedaj zahaja med vas očitno. Podoben je volku v ovčji obleki — list «Štajerc» namreč imam v misli. Ta list se poteguje brezstidno za koristi onih, ki so se izneverili svoji narodnosti, namreč za koristi nemčurjev. Nas Slovencev

sicer ni bogve koliko, a radi tega vendar nimamo vzroka, da bi se morali sramovati svojega materinega jezika. Po mojih mislih ni nič gršega, kakor če mož zataji svojo narodnost in se vsili drugemu narodu. In večina ptujskih izdajalcev »Štajerca« je slovenskega pokolenja, kar značijo njih imena. Taki odpadniki pa so najhujši. List »Štajerc« je sicer pisan v slovenskem jeziku, dasi bi bilo celo pravilno, ako bi bil popolnoma nemški. Napada pa vsakogar, bodisi tega ali onega poklica ali stanu, v obče vsakega narodnjaka, ki se noče tem ljudem podati. Gotovo bode tudi zdaj proglasil kandidate ter hotel volilce za nje navdušiti. Slikal bode vam posebno naš odvetniški stan s sovražnimi barvami ter nas imenoval nasprotnike kmetskega stanu, kar že sploh zdaj dela.

Kakšen je »Štajerc«?

Ali hočem vam postaviti nekoliko hinavskega »Štajerca« in njegove ljudi v luč, da spoznate svoje prijatelje. — Človek se da najbolje soditi po dejanjih, po teh ga spoznavamo. Omenil vam bom tukaj nekatere reči, ki jih ta list ne obelodani, ker se jih sramuje ter čuti svojo krivico in hinavost.

Na Avstrijskem je nastalo gibanje, ki gre na to, da bi se čimbolj razširil protestantizem. Začeli so za tem težiti Nemci, ki jim je postalo v Avstriji pretesno, ter so si zaželeli v blaženi »raj«. V tem gibanju pa tiči velik politični pomen. Brž ko bi se luteranstvo dovolj razširilo, ne bilo bi težko nemške pokrajine v Avstriji priklopiti Nemčiji; seveda ta bi si jih morda že danes najraje podvrgla. Prestopanje k protestantski veri tedaj ni nič drugega nego plašč, pod katerim so prikriti veleizdajske namere. Lutris-vera se tudi v Ptuj širi; precej jih je že pristopilo k Lutrovi veri. Ali poslušajte! Če sem jaz katoličan, pač nimam vzroka, da bi sprejemal novo vero. In če imam sina, ki je prestopil k protestantizmu, tedaj vem, kaj mi je storiti.

Koga podpirajo Ptujčani?

Ptujski mestni zastop je neki protestantski občini daroval 100 K. Povejte mi vi, ki imate s Ptujčani toliko opraviti, ali je že kedaj dobila katera tukajšnjih občin iz Ptujja kako podporo, ko jo je zadela ta ali ona škoda? — Nikoli! Iz tega tedaj spoznamo, kam ti ljudje merijo. Vi vsi skupaj znosite mnogo svojega težko prisluženega denarja v Ptuj. Ali pa nam je treba podpirati protestantstvo, saj imamo katoličane.

Ni še dolgo, kar je daroval mestni zastop za uboge mestne šolarje 100 K. Takrat se je zajedno predlagalo, da od tega slovenski otrok ne sme dobiti niti vinarja. In moške v mestnem zastopu so večinoma tisti, ki so slovenskega pokolenja in ki si polnijo žepe ter se žive s slovenskimi groši. Žalostno, a resnično. In človek naj bi tako krivico mirno gledal?

»Štajerc« pa molči.

Znano vam je, da stoji v Ptujju deželna gimnazija, katero vzdržuje vsa dežela, tedaj i Slovenci, kar stane tisoče in tisoče kron. Mislite li, da so na tem zavodu nastavljeni profesorji, ki bi bili večji slovenskemu jeziku, da bi lahko pomagali slovenskemu dijaku-začetniku, ki se ni zmožen nemščine? Kaj še? Trdi Nemci so izvečine. In če bi slovenski profesor hotel dijaku-začetniku pomagati v materinščini, tedaj si še lahko nakopije na glavo sitnobe, ker — g. ravnatelj mu je to strogo prepovedal. To je brezozirnost silovite nemške omike — to je nečuvstvo, nezaslišano! Toda vaš prijatelj »Štajerc« o tem dosledno molči tihozviti molk. (Klici: Proč z njim! Proč z njim!)

Na ptujsko godbeno šolo, katere vodstvo ima v rokah »Musik-Verein«, pridejo učitelji iz — Nemčije. Naš človek tu ne dobi kruha!

Pri koncertu »Slov. pevskega društva« se ni smela razobesiti nobena zastava, kakor se je tudi prepovedalo Slovincem iti po dva in dva skupaj s kolodvora v mesto. Vpra-

šam vas, kaj bi škodila nedolžna slovenska zastava mestu, kakšna nevarnost bi pretila prebivalstvu Ptujja, če bi Slovenci šli paroma v mesto? Ni li ta prepoved smešna, hudobna?

A tudi o tem je »Štajerc« molčal, ker se je sramoval z resnico ožigosati samega sebe...

Kdaj so meščani prijazni?

Vse drugačne obraze kažejo mestni očetje, kadar pridete Slovenci ob sejmu ali ob nedeljah v mesto nakupovat v njihove in njih somišljenikov prodajalnice. Tedaj smete trumoma hoditi po mestu in gotovo se ne bi izdala nikaka prepoved, čeprav bi se ulice od gneče zajezile s slovenskimi kupovalci. Na mah se prelevijo ljuti volkovi v pohlevne, sladke ovčice. Tedaj so jim Slovenci čisto po volji. O tem bi se dalo sploh še mnogo govoriti, pa naj zadostujejo ti zgledi, za katerih resničnost jamčim.

Oho! oho!

Še eno! Že leta in leta se borimo za podporo po trtni uši oškodovanim vinogradnikom. Da je imelo naše prizadevanje končno nekaj uspeha, za to gre v prvi vrsti hvala gosp. dekanu in državn. poslancu Josipu Žičkarju. Država je dovolila brezobrestno posojilo, a nekaj denarja, da se razdeli kot podpora med uboge, posebno prizadete posestnike. Od te razmeroma majhne podpore, namenjene ubogim haloškim posestnikom, so si Ptujčani vedeli pridobiti 20.000 K, reci: dvajsettisoč kron! Od te svote so dobili: Blanke, Kazimir, Osterberger, Rodoschegg, Vogel, Stroh-meyer, Alojzija Winkler in nekateri drugi a 600 K! Kolikor jih poznamo, vemo, da so vsi precej imoviti. Nikomur sicer tega ne zavidam, kar je dobil, a ti se morajo sramovati, da so drugim krvavo potrebnim pobrali še tudi to malenkost. »Štajerc« pa je tudi to zamolčal; on že vé, zakaj. — Vsa podpora bi šla Haložanom, ker ti so ubogi. Če bi ljudje v mestnem zastopu bili vam naklonjeni, naj bi bili denar spravili v prave roke.

Ko se bo v kratkem vse na meni in drugih slovenskih kandidatih grajalo v »Štajercu«, tedaj se spomnite mojih besed! Jaz sem torej na občno željo sprejel kandidaturu. Odkrito pa vam povem, da mi ni nič neprijetnejše, kakor iti zopet v deželno zbornico ter opravljati delo brez trdnega upanja na uspeh. Moje delo je slično početju onega, ki bi hotel splezati brez vsakega pripomočka na visok zid. Rekel sem že, da izvolite iz svoje sredine kmeta, a ker nobenega ne imenujete, sem jaz prevzel kandidaturu.

Moj program.

Po veri me poznate kot katolika, po narodnosti tudi, pomagati pa hočem, kar bo v moji moči našemu tlačnemu kmetskemu narodu. Kar bo možno, storil bom za gospodarski in prosvetni naš napredek. Pri volitvi imate prosto voljo.

Jaz le želim, da se zavedate svoje dolžnosti in zadenete prave moze, da se ne bode potem kesali. (Živijo! klici.)

Predsednik g. župnik sklene shod, izražajoč upanje na gotovo zmago ter zahvaljujoč g. kandidata za govor.

Volilno gibanje.

Pazite na volitve volilnih mož! Kakor izvemo, se vršijo volitve volilnih mož brez vsakega zanimanja od strani volilcev. Volilce v mariborskem, šentlenartskem, slovenjebistriškem okraju pa opominjamo, naj bodo vendar previdni in naj se udeležijo v polnem številu volitev volilnih mož. Ne prikrivajmo si, nevarnost je velika! Volimo take volilne moze, ki bodo glasovali za naša okoliška slovenska kandidata, za Robiča in kmeta Roškarja. Meščani imajo itak že velikanski upliv v okolici, ali jim hočete sedaj še deželno-zborska mandata odstopiti?

To se ne sme zgoditi! Na dan volitev volilnih mož pojdite vsi na volišče in volite tamkaj poštene, zanesljive slovenske moze! Čas volitev je čas bojevanja in Slovenci ne smemo v tem času držati križem rok! Slovenski moze na volišče, kadar vas kliče narodna dolžnost.

Robič in Roškar.

Vsepovsodi, kjer se predstavlja naša okoliška kandidata, Robič in Roškar, sprejemajo jih volilci z velikim navdušenjem. G. Robič je bil, ker je sam posestnik, vedno velik prijatelj in vnet zagovornik kmetskega stanu. Marsikatero podporo in dobroto je pridobil za svoj volilni okraj, ne samo posameznim, ampak za cele občine. Med svoje volilce je hodil vedno rad, posebno pogosto pa v zadnjem času. Pokazal se je na zborovanjih, da je v vseh dnevnih vprašanjih jako udomačen in v poslanških poslih zelo izurjen. Ob njegovi strani bo vstopil letos, ako bodo Slovenci pri volitvi volilnih mož storili svojo dolžnost, v deželni zbor slovenski kmet Janez Roškar, iz Sv. Jurija v Slov. goricah. Naši narodni nasprotniki so vedno klicali: »Kmet naj kmeta voli!« Slovenski zaupni moze so izvolili letos kandidatom res kmeta, veleuglednega in dobro poučenega, in naši narodni nasprotniki imajo sedaj priložnost, da pokažejo svojo ljubezen do našega kmeta. Ako bodo delali proti našim kandidatom, ako bodo proti našim kmetskim kandidatom postavili svoje nemčurske kandidate, potem je njihova ljubezen do kmetskega stanu le hinavska in sami so le hinavci. Slovenski volilci mariborskega, šentlenartskega in slovenjebistriškega okraja, vi imate letos kandidate, za katere lahko greste z navdušenjem in v nemo v volilni boj. Naprej torej zastava kmečka, naprej, da zmagata sijajno naša kandidata gg. Robič in Roškar!

Dr. Rosina odstopi.

Sprejeli smo naslednji dopis:

Slavno uredništvo »Slov. Gospodarja!« Blagovolite poročilo zadnjega lista popraviti v tem, da jaz vsled napadov slovenskih listov kandidaturu v ljutomerskem volilnem okraju odločno odklanjam in da sem to že telegrafsko politič. društvoma v Ormožu in Ljutomeru naznanil. — Z odličnim spoštovanjem dr. Rosina.

Volitve volilnih mož v brežiškem okraju.

Volitve volilnih mož so se v brežiškem glavarstvu začele v ponedeljek, 13. oktobra. Vdeležitev ni kaj posebno živahna, ker imajo ravno zdaj kmetje silno dela po vinogradih. Začela se je trgatve, vreme je lepo, dela vsepovsodi izvanredno veliko. V občini Mostec je prišel k volitvi samo župan, v občini Gaber samo eden občinski svetovalec. Noliko bolj živo je bilo na Vidmu. Došlo je 20 volilcev. Izvoljeni so sledeči 4 volilni moze: Jožef Mohorčič, Blaž Držanič, Blaž Habinc in Jos. Žičkar. Za Pletersko občino sta izvoljena gg. Šoba, župnik in Pajdaš, župan. Te volitve se je vdeleževalo 6 volilcev.

Vzrok, da prihaja tako malo volilcev je tudi ta, ker se ni zglasil do zdaj proti gosp. J. Žičkarju nobeden nasproten kandidat.

Rovanje proti Žičkarju.

Iz Rajhenburga se nam piše: Tukaj so imeli svoj zakoten shod slovenski in nemški liberalci iz Vidma in Rajhenburga. (Lepa zveza!) Kuhali so, kaj bi storili v svoji obupnosti proti črnemu klerikalnemu kandidatu Žičkarju. Nasprotnega kandidata postavljati, se njim je dozdevalo vendar preneumno. »Veste, kaj storite«, reče modri Lojzek iz Vidma, »mi bomo na Vidmu že poskrbeli, da se bodo izvolili pri nas taki 4 volilni moze, ki k volitvi v Brežice ne bodo šli. Taka 2 še v Rajhenburžani izvolite. Potem lahko rečemo: Žičkar nima zaupanja ne v tisti občini, kjer je rojen, ne tam, kjer je župnik.« »Ta je pametna; ti bi bil naš izvrsten poslanec; Bog te živi!« Zakliče soglasno ves modri zbor nemških in slovenskih liberalcev.